

צוהן העל חוס

בבלי, מגילה כד ע"ב:

תנא (למדנו): מומין שנאמרו [הם דווקא] בפניו, ידיו ורגליו.

וקא דהוא דהנה בשיבונה דרב הונא ונהנה פריס ידיו! (והרי היה כוהן כזה בשכונתו של רב הונא, והוא היה עולה לדוכן ופורס את כפיו!)
 דהוא דש בעירו הנה (=אנשי עירו כבר היו רגילים אליו ולכן היה מותר לו).

- מה היה המקרה בשכונת של רב הונא?
- מה הסבר האמרא לרב שהכוהן נשא את כפיו?
- מה אפשר ללמוד מכך על מקומו של יום הציבור כלפי אנשים עם מוגבלות?

תשובות מהר"ם:

וששאלת אם אדם שפגעה בו מידת הדין - שנפלו לו זרועותיו - ראוי להיות שליח ציבור? פשיטא דראוי וראוי הוא! ואדרבה מצוה מן המובחר, דמלך מלכי המלכים חפץ להשתמש בכלים שבורים, ולא כדרך שרים בשר ודם, שנאמר 'קרוב ה' לנשברי לב', דאין נפסל במומין אלא כהנים.

- האם אדם בעל חוס יכול לשמש כהן?
- מה הצמיח בין עבודת המקדש לבין תפילה?

ספר החינוך, מצווה רע"ז:

משורשי המצווה: להגדיל כבוד הבית והזרה, על כן אין ראוי לבוא שם בעל מום כי הוא מקום השלמות, אינו בדין לעמוד שם מי שיש בו שום חסרון.

- מה הסיבה לאיסור כניסת כוהן בעל חוס למקדש?
- מה ההבדל בין האדם לאיסור עבודת הכוהן במקדש לבין איסור כניסתו למקדש?

משנה, מגילה ד, ז:

מתניתין: כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו (בברכת כוהנים). ר' יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות סטיס לא ישא את כפיו, מפני שהעם מסתכלין בו.

- לפי המשנה, האילו מקרים אסור לכוהן לעלות לברכת כוהנים?
- איזה הסבר נותנת לרב המשנה?

ויקרא כא, יז:

וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל אהרן לאמר, איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם אלקיו... אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו, ולא יחלל את מקדשי כי אני ה' מקדשם:

- מהם שני האיסורים על כוהן בעל חוס?

ספר החינוך, מצווה רע"ה:

משורשי המצווה: לפי שרוב פעולות בני אדם רצויות אל לב רואיהם לפי חשיבות עושיהן, כי בהיות האדם חשוב במראהו וטוב במעשיו ימצא חן ושכל טוב בכל אשר יעשה בעיני כל רואיו, ואם יהיה בהפך מזה פחות בצורתו ומשונה באיבריו, ואם ישר בדרכיו, לא יאותו פעולותיו כל כך אל לב רואיו. על כן באמת ראוי להיות השליח שהכפרה תלויה עליו איש חן, יפה תואר ויפה מראה ונאה בכל דרכיו, למען יתפשו מחשבות בני איש אחריו.

- מה הסיבה לאיסור עבודת כוהן בעל חוס במקדש?

1 בעבר לא התעטפו בטלית כוהנים שניגשו לברכת כוהנים, ולכן היה אפשר לראות את המומים שלהם

הרב בני לאו:

פרשה זו, המוציאה את הנכים בגופם מעבודת המקדש, מעוררת התנגדות בחברה שמשתדלת להכיר במעמד כל הבריות כשוות מעלה. התשובות שנותנים פרשני התורה, מוקדמים ומאזחרים, אינן מניחות את הדעת...

רש"י מפרש את ההגבלה של כניסת בעל מום למקדש מטעמים חברתיים: "הקריבהו נא לפחתך, הירצך?" משמעות הדבר, שאם כניסת אדם בעל מום למקום מכובד מתקבלת ברצון ובטבעיות, אין שום מניעה לכניסתו לעבודת המקדש. כלומר, האחריות על שינוי היחס לאנשים בעלי מוגבלויות מוטלת על הציבור ומנהיגיו... מכאן שלציבור יש כוח רב בקביעת מקומו ומעמדו של בעל המוגבלות בתוך החברה. היחס למוגבלים אינו גזירת שמים והוא נתון לתשומת הלב ולאחריות הקהילה כולה. אם נדע לראות את הטוב והאור שבכל אחד מאתנו, נצליח להכיל את כל הנבראים כולם, לקבע את מקומם של בעלי המוגבלויות בלב הקהילה, ולאפשר לכל אחד להשתתף אתנו בתיקון העולם באור התורה.

• מה הסיבה לאיסור עבודת כוהנים בעלי מום בבית המקדש?

• האם יש צמיון בין צין "צב בעימו" בהכנת כוהנים לעבודת הכוהנים בבית המקדש?

הרב ליכטנשטיין:

...ייתכנו תחומים מסוימים שלגביהם (קולו של הציבור) הוא בעל סמכות... אבל לפי השקפת מסורת ישראל מדורי דורות, ממעמד הר סיני, דרך תקופות נביאים, חז"ל, ראשונים, פוסקים, המסלול המקובל הינו שהציבור ישמע ויענה "נעשה ונשמע", בלי לבדוק ולבחון בתיאוריות העכשוויות מה תואם את רוחם ומה לא. נטילת כתר הסמכות על ידי הציבור והשוואפים להיות מורי דרכו ומעצבי זהותו, אינה זכות המוקנית באופן שוטף לר' ישראל או לכנסת ישראל... מוקד הדיון הינו מידת ההשוואה שבין מקדש לבית כנסת, בין עבודה שבלב שהיא תפילה לבין עבודת הקרבן במקדש... כך גם במסגרת הדיון בשלהי מסכת מגילה, בהקשרו של בעל מום הנושא את כפיו בתפילה. בשני המקרים אין מניעה הלכתית המונעת מבעל המום להשתלב בתפילה או בנשיאת הכפיים... לא בגין דעת ציבור מדומה, אלא בגין גופי הלכות מוצקים...

• נאם איזו תפיסה יוצא הרב ליכטנשטיין?

• מניע הוא יוצא נאכה?

• מה ההבדל המהותי בין המקדש לבית הכנסת?

• מה אפשר ללמוד מכך על צין "צב בעימו"?